

DRIE FRAAIE STRANDVONDSTEN ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ 181

Een eerste mededeeling over dit ei is gegeven door W. Thompson Mag. of Nat. Hist. Vol. XIV 1844, waar hij aanneemt dat de door hem vermelde en afgebeelde eischaal van *Sc. catulus* is, mede op gezag van J. Couch. Portlock Mag. of Nat. Hist. Vol. XV 1845, heeft deze meening bevestigd. Hij nam de eieren uit het moederlichaam op Korfu, waar deze haaiensoort veel aangevoerd werd.

Mogelijk is het ei door de stroom (uit het zuiden?) aangevoerd, zooals ook rogge-eieren hier aangevoerd zijn. Zie hiervoor Lacourt, De Levende Natuur XLII Afl. 6.

Uit deze mededeelingen blijkt weer, hoeveel fraaie vondsten aan onze kust te doen zijn. Men kan niet spreken van een „begrensde” Nederlandsche marine fauna, steeds worden nieuwe soorten uit verschillende groepen aangevoerd. Als allen, die belangstelling hebben, volhardend zoeken, zullen zeker steeds nieuwe dingen bekend worden. Ondergeteekende ontvangt gaarne materiaal en wil gaarne helpen determineeren.

Leiden, Merelstraat 33.

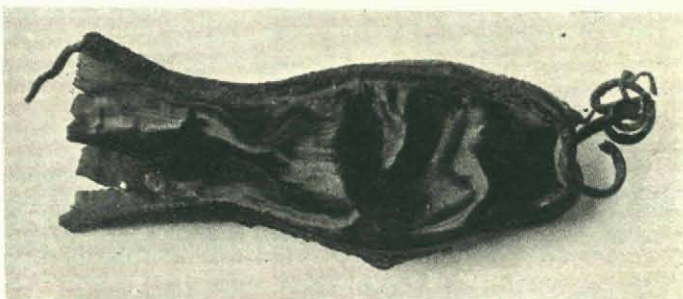

Fig. 2. Eischaal van *Scyllum catulus* L.

A. W. LACOURT.

BIJ EEN „INVENTARISLIJSTJE”.

Op een van de meest aparte en forsche natuurmonumenten van Nederland, de omgeving van Bergen, valt in den laatsten tijd de aandacht door de pogingen der Bergenaren, om den aanleg van een militair vliegveld bij hun dorp te voorkomen. ¹⁾ Maakt een strategisch belang zulk een vliegveld juist dáár noodig, dan kan van verzet natuurlijk geen sprake zijn; maar zou dit niet het geval zijn, dan moge men in aanmerking nemen, dat niet slechts de pension-gasten, die voor hun rust naar Bergen komen, en de vele kunstenaars, die er wonen, — doch vooral ook de echte natuurliefhebbers de bekoring van een der rijkste en wildste natuurgebieden sterk zullen zien verminderen. Wij leven in den tijd van de „decibel”, van het meten der hoeveelheden lawaai. Welnu: Voor al deze vrees zal geen reden bestaan, indien het nieuwe vliegveld zijn lawaai beperkt tot zeg 10 % van datgene, wat Soesterberg te hooren geeft. Maar kan op zulk een beperking worden gerekend?

Kenner van het vogelleven zullen moeten beoordeelen, in hoeverre een drukgebruikt vliegveld den vogelstand inderdaad benadeelt. Doch iedereen kan nagaan, hoe de vogelliefhebber zelf benadeeld wordt bij het waarnemen van vogelgeluiden en het ondergaan van de daarmee verbonden stemming, indien de vliegtuigen („onze bromvliegen” zooals het Handelsblad ze noemde) hun geluid aan het weidsche duingebied of de intieme boschwereld opdringen. En wat het ondergaan van stemming betreft, is het met het genieten van landschaps-schoon en van den grooten plantenrijkdom natuurlijk niet anders gesteld: Daar behoort geen andere begeleiding bij dan stilte, geaccentueerd door den wind en wat vogelroepen. Er behoeft werkelijk maar te worden verwezen naar den ondergang van de prachtige Soesterberger- en Stompertbuurt als rustig natuurerrein, en — in mindere mate — naar ieder bosch, waarlangs drukke autowegen loopen, vooral als daar veel motorfietsen passeeren (bijv. Spanderswoud).

1) Geschreven najaar 1937.

De bekoring van Bergen ligt in het elkander raken van zeer verschillende landschap-soorten (die hieronder elk een aanduiding met een Romeinsch cijfer hebben gekregen, welke later terug te vinden is bij het lijstje van planten en dieren.)

Vooreerst de min of meer „gewone Kennemer” duinen (I) weliswaarforsch van breedte en lijnen, en ongeveer benoorden de „Franschman” overgaande in het beroemde duingebied „tusschen Bergen en Schoorl” (II) dat een volkomen ander karakter heeft, door de constructie van het geheele landschap, door uiterlijk en samenstelling van het duinzand, door de hoogte der toppen en hun uitzichten, en door de begroeiing, en waarvan de gebruikelijke plaatsaanduiding in zooverre onjuist is, dat benoorden Schoorl, waar de duinen den hoek omgaan naar het Westen, deze nog hooger en karakteristieker worden.

Dan de bosschen: Zwaar oud bosch, zoowel van buitenplaats-karakter als meer wild aan den duinvoet, te Bergen-Binnen (III); zeer dicht, wild, laag loofhout op vele plaatsen aan den duinvoet (IV); vrij jong, maar goed opgaand dennenbosch, dat het toppengebied tusschen Bergen en Schoorl bedekt (V); uitgestrekt, vlak, mooi dennenbosch, in het binnenvlak der duinen achter

Fig. 1. *De waterwerken van de Provinciale Waterleiding.*

den hoogen rand ben. Bergen (VI) — dit bosch doet merkwaardig veel aan N. Brabant denken, ook door de gagel-weelde en een enkel . . . vennetje; juist vandaar heeft men gemakkelijk toegang tot de heide-vlakten (VII) binnen in het duin, bedekt met struik-, dop- en kraaiheide. In de hooge duinen tusschen Schoorl en Camperduin beklimt de Calluna ook de toppen, zoodat de landschappen daar soms veel aan het Rhedensche doen denken, ook door de garnering met flinke brem- en gaspeldoornstruiken.

De vermaardste planten van de omgeving groeien in de langgerekte duinpannen (VIII), al of niet onder laag „oerbosch”.

Benoorden de hoogste duinen is er opeens de uitbochtting naar het Westen van het zéér vlakke Noordhollandsche laagland naar zee, alleen beschermd door de Hondsbossche Zeewering (IX) die zelf groote bekoring, een aardige ziltflora en zeer druk vogelbezoek heeft. Ten Noorden daarvan beginnen de duinen opnieuw (X) smaller, lager, „gewoner”, maar met rijke flora. Met wat stoutmoedigheid kan de ondernemende gast van Bergen het Zwanewater nog tot zijn gebied rekenen.

Die ondernemende gast doet trouwens verkeerd, de bekende voorliefde voor hoogere gronden te overdrijven, door niet ook eens het lage land in te gaan (XI), dat — invloed van kleigrond — bijzonder rijk is aan bloemen langs den weg. Het heeft prachtige boerderijen in rijke boomgaarden, weilanden met zwaar vee, mooie stukken bouwland en ongedacht indrukwekkende uitzichten naar het hooge duingebied. De boerderijen zelf zijn vaak in een traditioneelen, evenwichtigen West-Frieschen stijl gebouwd (enkele in Bergen; zeer vele in de dorpen tusschen Schoorl en Camperduin en verder het laagland in), en midden tusschen deze solide, stijlvolle, Noord-Nederlandsche gebouwen, behoeft ge maar een pad van enkele honderden meters in te slaan, om in dicht bosch, aan den voet van een vele huizen hoog duin, echte sprengen te ontmoeten en een steeds loopende beek, waarboven groote pollen wijfjesvaren wuiven!

En nu het „inventarislijstje”. Het is opgemaakt in het midden van den zomer (half Juli—half Augustus) door een gewoon natuurliefhebber, die zich niet heeft kunnen specialiseeren op insecten, waterplanten, grassen of zwammen. Van de genoteerde planten geven vele de vreugde van het aantreffen, zonder meer; andere domineeren werkelijk door aantal of massa. Hetzelfde valt te zeggen van de vogels. Domineeren, voor alles, doen de zilverbreeuwen, door hun

geluid. Eerlijk gezegd zou men ze soms naar het vliegveld van Soesterberg wenschen. Bij het karakter der zeeduinen past hun geschreeuw, maar ook zijn zij van den ruigen zeekant een voortdurend „memento”, voor wie zich rustig neerzet in de „Brabantsche” dennenbosschen, tusschen gagel, wintergroen en dennenorchis!

Het strand, dat natuurlijk een van de grootste aantrekkelijkheden van de streek vormt, is hierbij niet genoemd. Het is in de Bergensche omgeving gewoonlijk breed en zeer mooi, ook, omdat de zeeduinen hoog zijn — aan soortenrijkdom lijkt het ten achter te staan bij andere gedeelten van de kust. Zouden speciale strand-kenners dit bevestigen?

De grens te trekken tusschen wèl en niet te vermelden „gewone” planten was moeilijk; in het bijzonder ten opzichte der gebieden I en XI meende ik veel planten te mogen verzwijgen: De duinen van Kennemer karakter onderscheiden zich nu eenmaal door een onnoemelijk aantal plantensoorten, die er het gezellige, ruige karakter aan geven; en feitelijk kan hetzelfde worden gezegd van ons Noordhollandsch alluvium, met zijn weiden, wegkanten, slooten en dijken. Ik denk bijv. aan al de streepzaden en aanverwanten — en dit brengt mij op het vermelden van nog een factor: Dat hier in hoofdzaak alleen in den midden-zomer is rondgekeken. Wat de lente en de voorzomer in deze streek aan bijzonders opleveren, zou vóór alles een „inboorling” eens kunnen beschrijven.

En wat de vogels betreft: Het midden van den zomer is lang niet de levendigste tijd. Verzwegen zijn hier de allergewoonste vogelsoorten. Het meest markante „leven” brachten de reigers en de zilvermeeuwen met hun jongen. Doch zeker op vogelgebied zal Bergen tijdens voor- en najaarstrek een rijker terrein zijn.

Tenslotte is de bedoeling met dit lijstje geen andere, dan aandacht te vragen voor de vreugde, die deze streek den gewonen natuurvriend schenkt.

Fig. 2. Staatsbebossing bij Bergen.

Veenmos VII. Eikvaren I, II, VI, VII, VIII. Moerasvaren VII. Wijfjesvaren III, IV. Muurvaren „Ruïne”. Addertong VIII. Gewone Salomonszegel, voornl. I. Asperge, voornl. I. Dalkruid I (plaatselijk massaal i.d. „Verbrande Pan” die door droogte eerder gewoon duingebied is). Galigaangras I. Waterbies I, VIII. Egelskop XI. Zwanenbloem XI. Pijlkruid XI. Riet VII, VIII, X, XI. Dennenorchis VI plaatselijk massaal, V enkele plekken. Groote Muggenorchis VIII, versch. plekken. Moeras Wespenorchis VIII, massaal, zeer grootebloemen. Gewone Wespenorchis I, IV. (Keverorchis moet er voorkomen, ditmaal niet gevonden). Gagel VI, VIII. Hop IV. Loogkruid IX. Poelruit VIII, XI. Egelgras VIII. Witte Waterlelie VI („vennetje”). Gele Wouw, voornl. I. Deensch Lepelblad IX. Boschviooltje I, II, VI. Duinviooltje I, II (in II betr. weinig). Ronde zonnedauw VII. Kleine zonnedauw VII. Moerashertshooi VII. Robertskruid III, IV. Vleugeltjesbloem, voornl. I. Kraaiheide VII, X. Zeedistel I, II. Pijptorkruid XI. Wilde Peen I, XI. Pastinaak I en VIII massaal, XI. Kleine Pimpernel I, II. Waternavel VII, VIII. Muurpeper voornl. I. Parnassia VIII zeer massaal X. Wilgenroosje III, VIII. Groote Bastaardwederik VIII. Teunisbloem voornl. I. Kattestaart VIII, XI. Hondсроos I, II. Duinroosje, voornl. I. Braam, zoowel de Duinbraam, als in IV zeerforsch, de glimmende van den zandgrond. Wilde Framboos IV. Boschaardbei I, VIII. Agrimonie I, VIII. Gaspeldoorn II. Brem II. Stekelbrem II. Gedoorn Stalkruid II, IX. Kruipend Stalkruid, voornl. I. Veldlathyrus XI. Struikheide II, VII, X. Dopheide VII, X. Wintergroen II (ook hellingplant), VI, VII, vaak massaal. Wederik VIII, XI. Zeemelkruid IX. Waterviolier XI. Watergentiaan XI. Duizendguldenkruid VIII. Stofzaad

VIII. Ossetong, voornl. I. Glad Parelkruid I, plaatselijk massaal, hooge exx. in „parel”-vrucht. Bitterzoet VIII. Stalkaars, voornl. I. Helmkruid I, IV. Oogentroost, voornl. VIII. Watermunt VIII, XI. Thijm, voornl. I. Boschandoorn III, IV. Moerasandoorn VIII. Glidkruid VIII, XI. Brunel I, VIII, XI. Bremraap I. Zeeweegbree IX. Zandblauwtje, voornl. II. Grasklokje I, II, IV. Geldersche Roos VIII. Kamperfoelie III, IV, VIII. Valeriaan VIII. Kaardebol I. Honingbloem, voornl. IV. Leverkruid VIII. Heelblaadjes VIII. Wilde Bertram XI. Gele Ganzebloem XI, massaal in enkele akkers, zoowel bij Bergen als bij Schoorl, ook deze herinnerend aan N. Brabant. Driedistel, voornl. I. Knoopkruid XI. Zwart Knoopkruid I. Gele Morgenster XI.

DIVERSE DIEREN.

De meeste gewone zomer- en duinvlinders (géén speciaal Oostelijke zooals Koninginnepage, Rouwmantel of Paarlemoervlinder), Heidevlinder zeer veel. Merkwaardig was 't, een Distelvlinder en een Atalanta, die op den hoogen uit de dennenbosschen tredenden top „De Nok”, op 7 Juni steeds heen en weer vlogen, precies op dezelfde plaats na half Juli nog herhaaldelijk aan te treffen!

Julikever II.

Gewone Pad, opvallend vaak, III, IV, VII, XI.

Hagedissen I, II. Op zonnige dagen sommige zandhellingen, vooral bij het Russenduin, geheel volgeteekend met hagedissensporen.

VOGELS.

Zooals gezegd, de gebruikelijkste zomerboschvogels niet vermeld. Bij de groote oppervlakte bosch betrekkelijk weinig vinken.

Kneu II, XI. Kool- en Pimpelmees. De overige (Staart- en Zwartkopmees) vooral in V. Goudhaantje III, V. Groote Lijster, tamelijk vaak, I, III, VIII. Kauw, opvallend talrijk. Vlaamsche Gaai, vrijwel overal veel. Ekster, vrijwel overal veel. Groene Specht III, VI. Gewone Tapuit I, II. Wielewaal IV, XI. Koekoek, vaak, verschillende gebieden. Uil (vermoedelijk Bosch-Uil) II. Torenvalk, voornl. XI, IX. Groote Roofvogel, wijfje duidelijk grooter dan Zilvermeeuw, slank, lange staart, vleugels en mantel helderbruin met zwarte strepen, witte vlek boven staart, cirkelend-zwevend II. Buizerd I, II. Houtduif, speciaal III, ook XI. Kleine Boschduif, speciaal III. Tortelduif I, VIII. Patrijs II. Fazant I, II. Blauwe Reiger, massaal III. (De bekende reigerkolonie; 's avonds onder de nesten een luguber spektakel, ook veel gevechten; doode jongen op den boschgrond). Wulp, alle gebieden behalve de bosschen. Grutto, speciaal IX en XI. Tureluur, speciaal IX en XI. Scholekster, als Wulp, bovendien veel aan strand. Zilvermeeuw, overal (bijna te veel) behalve in de bosschen. Bergeend IX (alwaar ook andere eendensoorten en een stern-kolonie). Fuut IX.

ZOOGDIEREN.

Egel ('t snuffelen aan den rand van IV 's avonds te hooren). Mol, veel (een aantal malen dood gevonden). Vleermuis (het meest de zeer kleine, pikzwarte Dwergvleermuis). Haas I. Konijn I, II. (Naar Eekhoorn ondanks boschrijdheid, vergeefs uitgezien).

S. PINKHOF.